

V Bruseli 21. júna 2022
(OR. en)

10498/22

Medziinštitucionálny spis:
2022/0198(NLE)

ACP 82
FIN 688
PTOM 11

NÁVRH

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	21. júna 2022
Komu:	Generálny sekretariát Rady
Č. dok. Kom.:	COM(2022) 306 final
Predmet:	Návrh ROZHODNUTIA RADY o pridelení finančných prostriedkov, ktorých viazanosť bola v rámci projektov realizovaných z 10. a 11. Európskeho rozvojového fondu zrušená, na účely financovania opatrení na riešenie krízy v oblasti potravinovej bezpečnosti a hospodárskeho šoku v afrických, karibských a tichomorských krajinách (AKT) po ruskej vojenskej agresii voči Ukrajine

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2022) 306 final.

Príloha: COM(2022) 306 final

V Bruseli 20. 6. 2022
COM(2022) 306 final

2022/0198 (NLE)

Návrh

ROZHODNUTIE RADY

o pridelení finančných prostriedkov, ktorých viazanosť bola v rámci projektov realizovaných z 10. a 11. Európskeho rozvojového fondu zrušená, na účely financovania opatrení na riešenie krízy v oblasti potravinovej bezpečnosti a hospodárskeho šoku v afrických, karibských a tichomorských krajinách (AKT) po ruskej vojenskej agresii voči Ukrajine

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

• Dôvody a ciele návrhu

Situácia v oblasti potravinovej bezpečnosti na svete sa prudko zhoršuje a mnohé postihnuté krajiny patria k najmenej rozvinutým krajinám alebo krajinám s nízkym príjmom a nedostatkom potravín.

Pred tým, ako ruská vojenská agresia voči Ukrajine zhoršila celosvetovú potravinovú neistotu, trpelo takmer 193 miliónov ľudí (takmer o 40 miliónov viac než v predchádzajúcom roku) v 53 krajinách/územiach akútnou potravinovou neistotou a potrebovalo naliehavú pomoc. Ruská vojenská agresia voči Ukrajine viedla k drastickému zníženiu dodávok obilia na svetové trhy, pretože čiernomorské trasy sú zablokované a na obilné silá sa zámerné útočí. Svetové ceny potravín rýchlo rastú a sú najvyššie za posledných tridsať rokov. Nárast cien energie zvyšuje ceny poľnohospodárskych vstupov (najmä hnojív), prepravy a v konečnom dôsledku aj potravín. Toto zdražovanie zhoršuje makroekonomický výhľad v situácii, keď sa fiškálny priestor už zmenšil v dôsledku pandémie COVID-19. To by mohlo viesť k ďalšiemu zvýšeniu počtu krajín v dlhovej tiesni a/alebo nachádzajúcich sa v kríze platobnej bilancie. V zraniteľných regiónoch ešte viac zhoršujú situáciu konflikty a suchá. Medzi najzraniteľnejšie krajiny patria najmenej rozvinuté krajiny a krajiny s nízkymi príjmami. Ako sa v posledných desaťročiach ukázalo pri povstaniach, potravinový cenový šok spôsobuje nestabilitu a konflikty.

Politickú naliehavosť podpory najviac ohrozených krajín zdôraznila Európska rada vo svojich záveroch z 24. – 25. marca¹, v ktorých vyzvala Komisiu, aby uprednostnila prácu na svetovej potravinovej bezpečnosti a cenovej dostupnosti, a to najmä podporou potravinovej bezpečnosti a poľnohospodárstva na Ukrajine a v najzraniteľnejších a najohrozenejších tretích krajinách. Európska rada následne vo svojich záveroch z 30. – 31. mája 2022² vyzvala Komisiu, aby preskúmala možnosť mobilizácie rezerv z Európskeho rozvojového fondu na podporu najviac postihnutých partnerských krajín. Finančné prostriedky v rámci geografického piliera Nástroja susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa (NDICI – Globálna Európa)³ sú v plnej miere naplánované a približne 3 miliardy EUR sú už vyčlenené na programy v oblasti poľnohospodárstva, výživy, vody a sanitácie. Okrem toho bolo v roku 2022 pôvodne pridelených približne 520 mil. EUR africkým, karibským a tichomorským (AKT) krajinám v rámci rozpočtu na humanitárnu pomoc, z čoho značná časť sa venuje potravinovej neistote a súvisiacim potrebám. Vzhľadom na rozsah potrieb a prípadné dôsledky by sa však mali na podporu partnerských krajín mobilizovať dodatočné finančné prostriedky. Dostupné prostriedky v rámci rozpočtu EÚ sú veľmi obmedzené (rezerva na vznikajúce výzvy a priority NDICI – Globálna Európa sa v roku 2022 v plnej miere využije v reakcii na iné naliehavé priority a pôvodný rozpočet na humanitárnu pomoc na rok 2022 zameraný na potravinovú bezpečnosť a súvisiace potreby v krajinách AKT, ktoré boli identifikované pred začiatkom ruskej vojenskej agresie na Ukrajine, je takmer úplne realizovaný) a vzhľadom na vplyv v rôznych partnerských krajinách AKT by mobilizácia finančných prostriedkov, ktorých viazanosť bola v rámci z 10. a 11. Európskeho

¹ Závery Európskej rady z 23. a 24. marca 2022 (EUCO 1/22).

² Závery Európskej rady z 30. a 31. mája 2022 (EUCO 21/22).

³ Ú. v. EÚ L 209, 14.6.2021, s. 1 – 78.

rozvojového fondu (ERF) zrušená, mohla EÚ a jej členským štátom umožniť posilniť ich podporu a prispieť k úsiliu o riešenie krízy v oblasti potravinovej bezpečnosti, ktorú ešte zhoršila ruská vojenská agresia voči Ukrajine v rámci prístupu tímu Európa.

Cieľom tohto návrhu rozhodnutia Rady je získať povolenie Rady použiť finančné prostriedky, ktorých viazanosť bola v rámci 10. a 11. ERF zrušená, na financovanie opatrení na riešenie potravinovej krízy a hospodárskeho šoku v krajinách AKT po ruskej vojenskej agresii voči Ukrajine vo výške do 600 000 000 EUR, z toho 488 000 000 EUR z 10. ERF a 112 000 000 EUR z 11. ERF.

Z týchto finančných prostriedkov až 582 000 000 EUR prispeje na financovaniu opatrení a až 18 000 000 EUR pokryje podporné výdavky, ktoré vzniknú Komisii.

Tieto finančné prostriedky sa použijú v prospech najviac postihnutých partnerských krajín, pričom osobitná pozornosť sa bude venovať najzraniteľnejším a najohrozenejším krajinám, najmä na zabezpečenie:

- makroekonomickej podpory (100 miliónov EUR),
- podpory výroby potravín a odolnosti potravinových systémov (350 miliónov EUR),
- humanitárnej pomoci (150 miliónov EUR).

Pokiaľ ide o podporu výroby potravín a odolnosti potravinových systémov, EÚ bude podporovať investície do miestnych výrobných kapacít ako súčasť udržateľných vodných a agropotravinárskych systémov založených na agroekologických prístupoch vrátane diverzifikácie poľnohospodárskych hodnotových reťazcov a výroby potravín. Na zacielenie pomoci na vybrané krajiny by sa mohli použiť tieto kritériá:

- (vyššia) úroveň potravinovej neistoty a podvýživy partnerov;
- ohrozenie partnerov v dôsledku ruskej agresie voči Ukrajine, najmä na základe ich podielu na dovoze potravín na ich HDP;
- makroekonomická zraniteľnosť partnerov, ktorá by sa mohla stanoviť na základe pomeru ich dlhu k HDP, medzinárodných rezerv/krytia dovozu v mesiacoch a ratingu analýzy udržateľnosti dlhu;
- prípadný vplyv financovania z prostriedkov Únie v partnerských krajinách alebo regiónoch, ktorý sa posudzuje najmä prostredníctvom rozsahu na zvýšenie relevantnej výroby a intervencií na zvýšenie odolnosti.

Opatreniami financovanými v rámci tohto návrhu sa podporí reakcia EÚ v oblasti globálnej potravinovej bezpečnosti, ktorá bola vypracovaná na žiadosť Európskej rady⁴. Táto reakcia zahŕňa okamžité a strednodobé opatrenia na preukázanie partnerom na celom svete, že EÚ poskytuje integrovanú, komplexnú a rýchlu podporu pri riešení vplyvu, ktorý má na nich vojna. Reakcia EÚ v oblasti globálnej potravinovej bezpečnosti operacionalizuje rôzne prvky opatrení – ako sa predpokladá v rámci FARM a Globálnej aliancie G7 – a poskytuje potrebnú podporu skupine OSN pre globálnu krízovú reakciu.

⁴ Závery Európskej rady z 23. a 24. marca 2022 (EUCO 1/22).

- **Súlady s existujúcimi ustanoveniami v tejto oblasti politiky**

EÚ je odhodlaná dosiahnuť cieľ udržateľného rozvoja týkajúci sa „úplného odstránenia hladu“ (cieľ udržateľného rozvoja č. 2) a spolupracuje s partnermi s cieľom spoločne zintenzívniť podporu na odstránenie hladu, dosiahnutie potravinovej bezpečnosti a lepšej výživy a podporu udržateľného poľnohospodárstva. Potvrzuje sa to aj v Európskom konsenze o rozvoji⁵. Rozvoj poľnohospodárstva a vidieka je zásadný pre znižovanie chudoby, zvyšovanie potravinovej a výživovej bezpečnosti, stimulovanie hospodárskeho rastu a ochranu životného prostredia, a to všetko v kontexte zmeny klímy. Môže tiež zohrávať významnú úlohu pri podpore rodovej rovnosti a posilňovaní postavenia žien a dievčat. Prístup EÚ k dosiahnutiu cieľa udržateľného rozvoja č. 2 sa zameriava na: opatrenia na zvyšovanie odolnosti najzraniteľnejších krajín voči potravinovým krízam, boj proti podvýžive a pomoc pri zabezpečovaní zdravého stravovania a dobrých životných podmienok pre súčasné aj budúce generácie, ako aj na stimuláciu zodpovedných investícií do poľnohospodárstva a potravinových systémov a podporu ich inovácií.

Dosiahnutie pokroku pri plnení cieľa udržateľného rozvoja č. 2 znamená medzisektorový pokrok v niekoľkých ďalších cieľoch udržateľného rozvoja. Prijatie vzájomne prepojených prístupov spájajúcich pôdu (cieľ udržateľného rozvoja č. 15), vodu (cieľ udržateľného rozvoja č. 6) a udržateľnú energiu (cieľ udržateľného rozvoja č. 7) s potravinami, pri ktorých sa tvoria synergie pri riadení prírodných zdrojov, poľnohospodárstvo a zmenu klímy (cieľ udržateľného rozvoja č. 13) alebo prepojenie „humanitárnej oblasti“, „rozvoja“ a „konflikt/mier“ posilňuje takéto holistické prístupy.

Reakcia EÚ na súčasnú krízu v oblasti potravinovej bezpečnosti bude vychádzať zo Zelenj dohody⁶ a stratégie Z farmy na stôl⁷ a z prístupu prepojenia medzi humanitárnou oblasťou, rozvojom a mierom. Podpora sa poskytne krajinám, ktoré čelia veľkým výzvam v oblasti potravinovej bezpečnosti, sú negatívne ovplyvnené dôsledkami ruskej vojenskej agresie voči Ukrajine a sú v zraniteľnej makroekonomickej situácii s malými alebo žiadnymi prostriedkami, ktoré by im pomohli stlmiť dôsledky tejto situácie.

Tieto finančné prostriedky sa použijú v súlade s pravidlami a postupmi uplatniteľnými na 11. ERF. Posilnia najmä prebiehajúce alebo nové opatrenia riešiace otázky potravinovej bezpečnosti v krajinách AKT. Finančné prostriedky, ktorých viazanosť bola v rámci opatrení financovaných na základe tohto rozhodnutia zrušená, zostanú zdrojom pôvodného ERF.

- **Súlady s ostatnými politikami Únie**

Opatrenia financované v rámci týchto fondov sa budú využívať v plnom súlade a komplementárnosti s ostatnými opatreniami v oblasti potravinovej bezpečnosti, najmä opatreniami humanitárnej pomoci, ako aj prebiehajúcimi opatreniami v rámci 11. ERF a opatreniami financovanými v rámci nástroja NDICI – Globálna Európa. Zložka týkajúca sa

⁵ Nový európsky konsenzus o rozvoji: „Náš svet, naša dôstojnosť, naša budúcnosť“ – spoločné vyhlásenie Rady a zástupcov vlád členských štátov zasadajúcich v Rade, Európskeho parlamentu a Komisie, 2017 (Ú. v. EÚ C 210, 30.6.2017).

⁶ Oznámenie Európskej komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Európska zelená dohoda z 11. decembra 2019, COM(2019) 640 final.

⁷ Oznámenie Európskej komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Stratégia „z farmy na stôl“ v záujme spravodlivého, zdravého potravinového systému šetrného k životnému prostrediu z 20. mája 2020, COM(2020) 381 final.

výroby potravín a odolnosti potravinových systémov sa bude realizovať najmä na základe existujúcich opatrení.

2. PRÁVNÝ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

• Právny základ

Článok 1 ods. 4 a 5 vnútornej dohody o 11. ERF⁸.

ERF je zriadený vnútornou dohodou o 11. ERF a predpokladá možnosť používania finančných prostriedkov, ktorých viazanosť bola zrušená, ak sa na tom jednomyseľne zhodne Rada⁹.

• Výber nástroja

ERF bol hlavným zdrojom financovania pre krajiny AKT do konca roka 2020 a z jeho prostriedkov bolo financovaných niekoľko prebiehajúcich opatrení zameraných na potravinovú bezpečnosť.

V rámci viacročného finančného rámca na roky 2021 až 2027 sa spolupráca s krajinami AKT financuje z rozpočtu EÚ prostredníctvom nástroja NDICI – Globálna Európa.

Vzhľadom na počet naliehavých geopolitických potrieb v kontexte obmedzeného manévrovacieho priestoru na mobilizáciu dodatočných finančných prostriedkov v rámci rozpočtu EÚ sa využívanie finančných prostriedkov, ktorých viazanosť bola v rámci 10. a 11. ERF zrušená, pri rešpektovaní pravidiel a postupov ERF považuje za najúčinnjší spôsob, ako zintenzívniť činnosť Únie v reakcii na potravinovú krízu.

V súlade s článkom 1 ods. 4 a 5 vnútornej dohody o 11. ERF rozhoduje o návrhu Komisie Rada.

3. VPLYV NA ROZPOČET

Tento návrh nemá žiadny vplyv na rozpočet EÚ. ERF nie je súčasťou rozpočtu EÚ.

4. ĎALŠIE PRVKY

• Plány vykonávania, spôsob monitorovania, hodnotenia a podávania správ

Spôsoby monitorovania, hodnotenia a podávania správ sú tie, ktoré sa uplatňujú na 11. ERF, a tie, ktoré sú uvedené v príslušných vykonávacích aktoch.

⁸ Vnútna dohoda medzi zástupcami vlád členských štátov Európskej únie zasadajúcimi v Rade o financovaní pomoci Európskej únie na základe viacročného finančného rámca na obdobie rokov 2014 – 2020 v súlade s Dohodou o partnerstve AKT – EÚ a o poskytnutí finančnej pomoci zámorským krajinám a územiám, na ktoré sa vzťahuje štvrtá časť Zmluvy o fungovaní Európskej únie (Ú. v. EÚ L 210, 6.8.2013, s. 1).

⁹ Článok 1 ods. 4 a 5 vnútornej dohody o 11. ERF a článok 55 nariadenia Rady (EÚ) 2018/1877 z 26. novembra 2018 o finančných pravidlách, ktoré sa vzťahujú na 11. Európsky rozvojový fond.

- **Podrobné vysvetlenie konkrétnych ustanovení návrhu**

V článku 1 ods. 1 návrhu sa stanovuje, že finančné prostriedky v maximálnej výške 600 000 000 EUR, ktorých viazanosť bola v rámci projektov realizovaných z 10. a 11. ERF zrušená, pridelia na účely financovania opatrení na riešenie krízy v oblasti potravinovej bezpečnosti.

V článku 1 ods. 2 sa stanovuje, že Komisii sa zo sumy podľa odseku 1 pridelí maximálne 18 000 000 EUR ako podporné výdavky na pokrytie nákladov predpokladaných v článku 6 vnútornej dohody o 11. ERF. Táto suma je vypočítaná s použitím nižšieho pomeru (3 %), než aký sa predpokladá v hospodárení s finančnými prostriedkami 11. ERF v článku 1 ods. 2 písm. a) vnútornej dohody o 11. ERF (3,45 %).

V článku 1 ods. 3 sa stanovuje, že sa budú uplatňovať pravidlá 11. ERF stanovené vo vykonávacom nariadení a nariadení o rozpočtových pravidlách¹⁰.

V článku 2 sa stanovuje dátum nadobudnutia účinnosti rozhodnutia.

¹⁰ Nariadenie Rady (EÚ) 2015/322 z 2. marca 2015 o vykonávaní 11. Európskeho rozvojového fondu (Ú. v. EÚ L 58, 3.3.2015, s. 1 – 16) a nariadenie Rady (EÚ) 2018/1877 z 26. novembra 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na 11. Európsky rozvojový fond (Ú. v. EÚ L 307, 3.12.2018, s.1 – 21).

Návrh

ROZHODNUTIE RADY

o pridelení finančných prostriedkov, ktorých viazanosť bola v rámci projektov realizovaných z 10. a 11. Európskeho rozvojového fondu zrušená, na účely financovania opatrení na riešenie krízy v oblasti potravinovej bezpečnosti a hospodárskeho šoku v afrických, karibských a tichomorských krajinách (AKT) po ruskej vojenskej agresii voči Ukrajine

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie,

so zreteľom na vnútornú dohodu medzi zástupcami vlád členských štátov Európskej únie zasadajúcimi v Rade o financovaní pomoci Európskej únie na základe viacročného finančného rámca na roky 2014 – 2020 v súlade s Dohodou o partnerstve AKT – EÚ a o poskytnutí finančnej pomoci zámorským krajinám a územiám, na ktoré sa vzťahuje štvrtá časť Zmluvy o fungovaní Európskej únie¹¹ (vnútorná dohoda), a najmä na jej článok 1 ods. 4 a 5,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

keďže:

- (1) Po vojenskej agresii Ruska voči Ukrajine sa situácia v oblasti potravinovej bezpečnosti na svete prudko zhoršuje a mnohé postihnuté krajiny patria k najmenej rozvinutým krajinám alebo krajinám s nízkym príjmom a nedostatkom potravín.
- (2) 3 miliardy EUR sú už naplánované v rámci geografického piliera Nástroja susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa¹². Z tejto sumy bolo v krajinách AKT vyčlenených 2,3 miliardy EUR na financovanie opatrení v oblasti poľnohospodárstva, výživy, vody a sanitácie v rokoch 2021 až 2024. Vzhľadom na rozsah potrieb a očakávané dôsledky by sa mali mobilizovať dodatočné prostriedky na podporu najviac postihnutých partnerských krajín.
- (3) Únia sa blíži k úplnému plneniu pôvodného rozpočtu na humanitárnu pomoc v súvislosti s potravinovou bezpečnosťou a súvisiacimi potrebami v krajinách AKT, ktoré boli identifikované pred začiatkom ruskej vojenskej agresie na Ukrajine. Vzhľadom na mimoriadne ťažkú situáciu v oblasti potravinovej bezpečnosti v krajinách AKT treba tieto finančné prostriedky doplniť o primerané zdroje, aby bolo možné reagovať na ďalšie zhoršovanie humanitárnych potrieb a zabezpečiť kontinuitu spolupráce od krízy k stabilným podmienkam rozvoja.

¹¹ Ú. v. EÚ L 210, 6.8.2013, s. 1.

¹² Ú. v. EÚ L 209, 14.6.2021, s. 1 – 78.

- (4) Európska rada vo svojich záveroch z 24. – 25. marca 2022 vyzvala Komisiu, aby uprednostnila prácu na svetovej potravinovej bezpečnosti a cenovej dostupnosti, a to najmä podporou potravinovej bezpečnosti a poľnohospodárstva na Ukrajine a v najzraniteľnejších a najohrozenejších tretích krajinách.
- (5) Európska rada vo svojich záveroch z 30. – 31. mája 2022 vyzvala Komisiu, aby preskúmala možnosť mobilizácie rezerv z Európskeho rozvojového fondu na podporu najviac postihnutých partnerských krajín.
- (6) Vzhľadom na vplyv v rôznych partnerských krajinách AKT by mobilizácia finančných prostriedkov, ktorých viazanosť bola v rámci 10. a 11. Európskeho rozvojového fondu zrušená, mala umožniť EÚ a jej členským štátom zintenzívniť ich reakciu na krízu.
- (7) Z týchto fondov by sa mali financovať opatrenia s cieľom poskytovať podporu výrobe potravín a odolnosti potravinových systémov, humanitárnu pomoc a makroekonomickú podporu vrátane podporných výdavkov uvedených v článku 6 vnútornej dohody.
- (8) Podľa článku 153 Dohody o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a z Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu⁽¹³⁾ sa podiel Spojeného kráľovstva na týchto finančných prostriedkoch opätovne nepoužije.
- (9) Tieto finančné prostriedky by sa mali použiť v súlade s pravidlami a postupmi uplatniteľnými na 11. ERF, ako sa stanovuje v nariadení Rady (EÚ) 2015/322 z 2. marca 2015 o vykonávaní 11. Európskeho rozvojového fondu a nariadení Rady (EÚ) 2018/1877 z 26. novembra 2018 o finančných pravidlách, ktoré sa vzťahujú na 11. Európsky rozvojový fond,

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Na účely financovania opatrení na riešenie krízy v oblasti potravinovej bezpečnosti a hospodárskeho šoku v krajinách AKT po ruskej vojenskej agresii voči Ukrajine sa prideluje suma do výšky maximálne 600 000 000 EUR z finančných prostriedkov, ktorých viazanosť bola v rámci projektov realizovaných z 10. a 11. Európskeho rozvojového fondu zrušená.

Z tejto sumy sa maximálne 18 000 000 EUR pridelí na podporné výdavky, ktoré vzniknú Komisii.

Tieto finančné prostriedky sa musia použiť na finančné záväzky v súlade s pravidlami a postupmi uplatniteľnými na 11. Európsky rozvojový fond, ako sa stanovuje v nariadení Rady (EÚ) 2015/322 z 2. marca 2015 o vykonávaní 11. Európskeho rozvojového fondu a v nariadení Rady (EÚ) 2018/1877 z 26. novembra 2018 o finančných pravidlách, ktoré sa vzťahujú na 11. Európsky rozvojový fond.

¹³ Ú. v. EÚ L 29, 31.1.2020, s. 7.

Článok 2

Toto rozhodnutie nadobúda účinnosť dňom nasledujúcim po jeho prijatí.

V Bruseli

*Za Radu
predseda*